

శవరత్ । పునరాగత్యోపరిష్ఠతే । సాచాగమమైనైమాం రత్ ।
 సా రత ఉర్ధ్వ రోహత్ । సా రోహిణ్యధవత్ । రహోహిణ్య
 రోహిణ్యమ్ । రోహిణ్యభుక్తి మాదగీత । ప్య ఏవైతం యానా.
 ప్రతిస్థితమాధత్తై । ఋగ్వేదే త్యేనవ ॥ ౨౦ ॥

ప్రమాప్తశూన్యగోపాయేతి ప్రవిష్టాప్తశూన్య గోపాయేత్యా.
 మా అపాతితిష్ఠతే వైత్తవ ॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మసంధర్తం కృత్తికాసూధర్తై ద్వాత్తశసు ప్రజాపతి.
 వాచో దేవానుకాప్తస్మిరోద్ధర్మశ్చిర ఇమవై శమీగర్భార్తన్య.
 జాపతిస్సరిచానస్సతప్తస్సత్తన్యన్యైర్వ్యంజశ ॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మసంధర్తం తోద్ధివ్యావశోశంత్యాయ ప్రాచ్యేమాంయదు.
 పయ్యపరి యధ్సద్యసాన్యైశ్చైవారోభూత్యాజగతిభిరశీతిః ॥ ౨౦ ॥

ద్వితీయప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ ఉద్ధన్యమానమస్యా అమెధ్యమ్ । అప పా.
 ప్లాన్తం యజమానస్య హన్తు । శివా నస్సన్తు ప్రదిశత్సరస్ర । శం
 నో మాతా పృథివీ తోశసాతా । శం నో దేవీరభిష్టయే । ఆపో థ.
 వన్తు పీఠయే । శంయోరభి స్రవన్తు నః । వైశ్వానరస్య నూచమ్ ।
 పృథివ్యాం పరిస్రసా । స్యోనమావిశన్తు నః ॥ ౧ ॥ యదిదం దివో
 యదదః పృథివ్యాః । సంజ్ఞానే రోదనీ సంబభూవతుః । ఊషావృష్ణా

వైమవతు క్షన్లమూహః । ఇహాథమార్త్యజ్ఞయమాగమిష్టాః ।
 ఉతః కుర్వాణో యత్పృథివీమచరః । గుహాకారమాఖురూపం ప్రతి-
 త్య । తత్రై న్యక్షమిహ సంభరంతః । శతం జీవేషు శరదస్సవీరాః ।
 ఉర్జం పృథివ్యా రసనూథరంతః । శతం జీవేషు శరదః పురూచీ ॥ ౨ ॥
 వైమూఢిరనువితం గుహాసు । శ్రోత్రం త ఉర్య్యుధిరా భవానుః ।
 ప్రజాపతిస్పృష్టానాం ప్రజానామ్ । శ్చుభాఽపహత్యై న్య సుతం నో
 అస్తు । ఉప్త ప్రభిన్నవిషమూర్జం ప్రజాభ్యః । సూదం కృహేభ్యః
 రసనూథరామి । యస్యరూపం విభోద్ధిమామవిష్టత్ । గుహాప్రవిష్టా-
 గ్ం సర్దిరస్య మధ్యే । తస్యైదం విహతనూథరంతః । అభవ్యటా-
 రమస్యాం విధేమ ॥ ౩ ॥ యత్సర్వపశ్యథసర్దిరస్య మధ్యే । ఉర్విమపశ్య-
 జ్జగతః ప్రతిష్ఠామ్ । తత్పుష్కరస్యాయతనాద్ధి జాతమ్ । ప్రణాం పృథి-
 వ్యాః ప్రభవగ్ం హరామి । యాభీరదృగ్ంహజ్జగతః ప్రతిష్ఠామ్ ।
 ఉర్విమిమాం విశ్వజనస్య భక్తీమ్ । తానశ్శివాశ్శృక్రాస్సన్తుసర్వాః ।
 అగ్నే రేతస్సద్భిగ్ం హిరణ్యమ్ । అద్యస్సంభూతమమృతం ప్ర-
 జాసు । తద్సంభరన్న తర్హో నిధాయ ॥ ౪ ॥ అతిప్రియచ్ఛం దురి-
 తం తరేయమ్ । అశ్వో రూపం కృత్వా యదశ్వైః తిష్ఠః । సంవ-
 ధ్వరం చైవేభ్య నిలాయ । తత్రై న్యక్షమిహ సంభరంతః । శతం
 జీవేషు శరదస్సవీరాః । ఉర్జః పృథివ్యా అధ్యుత్థిహోసి । వనస్పతే
 శతవత్ శో విరోహ । త్వయా వయమిషమూర్జాం మదంతః । గ్రాయ-
 స్పాపేణ సమిషా మదేమ । గ్రాయత్రీయాహ్రియమాగస్యయత్రే ॥ ౫ ॥

ప్రణామపఠ త్తృతీయస్తోత్రం దీనోఽథి । సోఽయం ప్రణామోమప్రణాథి
 జాతః । తతో వారామి సామక్తికస్యావరుద్ధ్యై । దేవానాం బ్రహ్మ
 వాదం వదతాం యత్ । ఉపాశ్యణోస్తుశ్రేవా వైశ్రుతోసి । తతో
 మామావీశతు బ్రహ్మవర్చసమ్ । తక్సంభర్త్యం ప్రదవరుద్ధ్యై
 సాక్షాత్ । యయా తే ప్రప్రస్యాగ్నుః । హేరిమశేమయర్చితాపతిః ।
 తామిమామప్రదాహయః॥౬॥ శమీగ్ంశా స్త్యహరామ్యహమ్ । యత్ర
 ప్రప్రస్య యతః । విశక్కుతం ధా ఆర్చజ్జాతవేదః । తయా భాసా సం-
 మితః । ఉరుం నో లోకమను ప్రభాహి । యత్రైతా ప్రస్య హృదయా
 మాచ్ఛిన్దజ్జాతవేదః । మరుతోఽద్భిస్తమయితావ । వీరతై తదశనస్సం-
 భరామి । సాత్మా అగ్నే సహృదయో భవేహ । చిత్రియాదశ్వత్థా-
 భ్యంభృతా బృహత్యః ॥ ౭ ॥ శరీరమభి సగ్ంస్కృతాస్థన । ప్రజా-
 పతినా యజ్ఞముఖేన సంమితాః । త్రిసస్త్రివృద్భిర్నిధునాః ప్రజాతైః ।
 అశ్వత్థాద్ధవ్యవాహాద్భి జాతామ్ । అగ్నే స్తనూం యజ్ఞయాగ్ం సంభ-
 రామి । శాన్తయోనిగ్ం శమీగర్భమ్ । అగ్నయై ప్రజనయితవే । యో
 అశ్వత్థశ్శమీగర్భః । ఆరురోహ త్వేసచా । తంతే వారామి బ్రహ్మ
 ణా ॥ ౮ ॥ యజ్ఞయైః కేతుభిస్సహ । యం త్వా సమభరజ్జాత-
 వేదః । యథా శరీరం భూతేషున్యక్తమ్ । స సంభృతస్సీద త్రివః ప్ర-
 జాభ్యః । ఉరుంనో లోకమనునసి విద్వాన్ । ప్రవైధసే కవయై
 మేధాయ । వచో వందారు వృషభాయ వృక్షే । యతో భయమభ-
 యం తన్నోఅస్తు । అవదేవా యత్రేహేద్యాన్ । సుమితాఽగ్నిం

మవస్యత ॥ ౯ ॥ మృతైర్మౌఢయతాశిథిమ్ । అపిస్కావ్యాచ-
 హారన । ఉపత్వాఽగ్నే వావిష్కః । ఘృతాచీర్యన్తు వార్యత ।
 జవస్వ సమిహో మమ । తం త్వా సమిహ్యిరగ్గీరః । ఘృతేః వర్ధయా-
 మసి । బృహచ్ఛోచా యవిష్ట్య । సమిధ్యమానః । ప్రథమోను ధర్మః ।
 సమమభిరిత్యతే విశ్వవారః ॥ ౧౦ ॥ శ్లోచిష్కశో ఘృతసినిశాన్వా-
 వకః । సుయజ్ఞో అగ్నిర్వ్యభాకాయ దేవా । ఘృతప్రతీకా ఘృత-
 యోనిరగ్నిః । ఘృతేసమిధో ఘృతమన్యాన్నమ్ । ఘృతప్రప-
 స్తాన్వ సైతో వహన్తి । ఘృతం పిబన్త్యయకా యశ్చ దేవా ।
 ఆయుదా అగ్నే వావిషో జహాణః । ఘృతప్రతీకా ఘృతయోని-
 శేధి । ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యమ్ । పితేవ పుత్రమభిరతు-
 తాదిమమ్ ॥ ౧౧ ॥ త్వామగ్నే సమిధానం యవిష్ట । దేవా మూతం
 చక్రీతే వావ్యవాహమ్ । ఉరుజ్రయసం మృతయోనిమాహుతమ్ ।
 త్వేషం చక్షుర్దధికే చోదయన్వతి । త్వామగ్నే ప్రదిన ఆహుతం
 మృతేన । సుమ్నాయవస్సుషమిధా సమిధికే । స వావృధాన ఓష-
 ధీభిరుక్షీతః । ఉరుజ్రయాగ్ంసి వార్థివా వితిష్ఠసే । మృతప్రతీకం నఋ-
 తస్య గూర్షడమ్ । అగ్నింమిత్రం న సమిధాన ఋజ్జితే ॥ ౧౨ ॥
 ఇన్ధానో అగ్నో విదధేషు దీద్యత్ । శుక్రవక్త్రాముదునోయగ్ం సతైధి-
 యమ్ । ప్రజా అగ్నే సంవాసయ । ఆశాశ్చప్రశుభిస్సవా । రాష్ట్రా-
 గ్యస్తా ఆధేహి । యాన్యాసన్ధన్వితుస్సవే । మహీవిశ్వత్సీ సవనే
 ఋతస్య । అర్వాచీ పితం ధరుణ రగ్నూగ్ధామ్ । అన్తర్వత్సీ అవ్యం

జాతవేదసమ్ | అధ్వరాగాం జనయథాపునాగామ్ || ౧౩ || ఆరోహత్య
 దశతక్తం శక్వరీమణమ్ | ఋతేనాగ్న ఆయుతా వర్చసా సహ | శ్యా
 గీవన్త ఉత్తరాముత్తరాగ్నం సమామ్ | దత్ శత్రుహంపూర్ణమాసంయ
 త్తం యథా యతే | ఋత్వియవతీన్ధా అగ్ని రేతసా | గర్భా దధా
 త్థాంతేనామహందదే | తథ్సత్యం యద్వీరం చిభ్యథః | వీరం జన్ము
 వ్యథః | తేమత్ప్రతప్రపిష్యేథే | తేమా ప్రజానై ప్రజన్యన్య
 థః || ౧౪ || ప్రజయాప్రశుభిర్భూవచనా సేవసువగ్గై లోకే | అస్య
 తాధ్వర్యముపైమి | మానుషాద్దేవ్యముపైమి | దేవీం వాచం య
 చ్చామి | శక్వరీగ్నమిన్ధానః | ఉథా లోకా సనేమహమ్ | ఉథ
 యోలోకయోర్ఋద్ధాన్ | అతిన్యత్యు తరామ్యహమ్ | జాత
 వేదో భువనస్య రేతః | ఇహ సిజ్జ్చ తపస్తా యజ్జన్యతే || ౧౫ ||
 అగ్నిమశ్వత్థాదధిహన్యవాహమ్ | శమీగర్భాజ్జనయన్యోమయో
 భూః | అయంనై యోసిర్ ఋత్వియః | యతోజ్జతో అరోచ
 థాః | తం జానన్నగ్న ఆరోహ | అథానోవర్ధయగర్తయమ్ | అపేత
 వీతవిచసర్పతాతః | యేఽత్ర స్థపురాణా యేచ నూతనాః | అదా
 దిదం యమోఽనసానం పృథివ్యాః | అక్రన్నిమం పితరో లోకమ
 ప్నై || ౧౬ || అగ్నేర్భస్మాప్త్యగ్నేఃపురీషమసి | సంచానమసి కామ
 ధరణమ్ | మయితేకామధరణం భూయాత్ | సంవస్సజామిహృద
 యాసి | సగ్ం సృష్టం మనోఅస్తువః | సగ్ంసృష్టప్రాణోఅస్తువః | స
 యావః ప్రియాస్తనువః | సప్రియా హృదయానివః | అత్యాహో

అస్తు సంప్రియః । సంప్రియా స్తనువోమమ ॥ ౧౭ ॥ కల్పేతాంద్యా-
 వాప్యథివీ । కల్పన్తామాప్యథివీ । కల్పన్తామగ్నయః పృథక్ । మమ
 త్రేయోహ్యాయ సప్రతా । యేగ్నయస్సమవసః । అన్తరాద్యావా
 పృథివీ । వాసన్తికాన్తృతా అథి కల్పమానాః । ఇన్ద్రమివ కేవా
 అథి సా విశన్తు । దివన్త్యా వీశ్యేగా । పృథివై య మహిమా ॥ ౧౮ ॥
 అన్తరిక్షస్య పోషేగా । పుర్యపశుమాదధే । అజీనన్తమృతం మర్త్యా-
 సః । అన్ద్రేమాగం తరణీ వీచుమ్మమ్ । దశ స్వసారో అగ్రువ-
 స్సమీచీః । పుమాగ్ంసం జాతమథి సగ్ంరథన్తామ్ । ప్రజాపతే
 న్త్యా ప్రాణేనాథి ప్రాణిమి । పూష్ణః పాషేణ మహ్యామ్ । దీక్షాకా
 యుత్వాయ శతశారదాయ । శతగ్ం శతద్భ్య ఆయుషే వర్చసే ॥
 ౧౯ ॥ జీవాన్త్యై పుణ్యాయ । అహంత్యదస్మి మదస్తి త్వమైతత్ ।
 మమాస్తి యోన్తిస్తన యోసరస్మి । మమేవ సవహ వావాన్యగ్నై ।
 పుత్రః పిత్రే లోకకృజ్జాతవేదః । ప్రాణే త్వామృతమాదధామి ।
 అన్నాదమన్నాద్యాయ । గోప్తారం గుప్త్యై । సుగ్రాహపత్యో
 విదహాన్నరాతీః । ఉషస్త్వేయసీశ్వేయసీర్దధత్ ॥ ౨౦ ॥ అగ్నే సప-
 త్నాగ్ం అప్త బాధమానః । రాయస్సోష్ణమిష్ణమూర్జమస్మాసు ధేహి ।
 ఇమా ఉ మాముప తిష్ఠన్తు రాయః । అథిః ప్రజాభిరహి సా-
 వసేయ । ఇహో ఇహ తిష్ఠతు విశ్వహూషీ । మధ్యై వసోగ్గీర్తిహి
 జాతవేదః । ఓసై బలాయ త్వోద్యచ్ఛే । వృషగై శుక్ల్యా
 యాయుషే వర్చసే । సప్తర్షుతూరసి వృత్రితూః । యన్తేదే-

మేఘ మహిమా సువర్గః ॥ ౨౦ ॥ యస్తే అత్థా పశుషు ప్రవిన్యః ।
 పుష్టిర్యా తే మనుష్యేషు వప్రీథే । తయా నో అగ్నే జపమాణా
 ఏహి । దివః పృథివ్యాః పర్వతైర్హితైః । వాతార్తశుశ్శ్యా
 అభ్యోషణీభ్యః । యత్ర యత్ర జాతవేద సంబభూథ । తతో నో
 అగ్నే జపమాణా ఏహి । ప్రాచీమను ప్రదీశం ప్రేహి విద్యావ ।
 అగ్నోరగ్నో పురో అగ్నిథా వైవా । విశ్వా అశ్వా దీద్యావో వి ధాహి ॥
 ౨౧ ॥ ఊర్జా నో ధాహి ద్విపదే చతుషుదే । అప్స్వగ్నిరుషసామగ్ర-
 మభ్యత్ । అన్వహాని ప్రథమా జాతవేదాః । అను సూర్యస్య పురుతా
 చరత్తీ । అను ద్వాపాపృథివీ ఆతతాన । వి క్రమస్వ మహాగ్ం
 ఆసి । వైదిషన్తానుషేభ్యః । త్రిమ భోకేషు జాగృహి । యదిదం
 దివో యదదః పృథివ్యాః । సోవిదానో రోదసీ సం బభూవతుః ॥
 ౨౨ ॥ తయోః ప్రృష్ఠే సీదతు జాతవేదాః । శంభూః ప్రజాభ్య స్తను-
 వే ప్యానః । ప్రాణం త్వాఽమృతం ఆ దధామి । అన్నాదను-
 న్నాద్యాయ । గోప్తారం గుప్త్యై । యస్తే శుక్ర శుక్రం నర్మశ్శుకా
 తనూః । శుక్రం జ్యోతిరజస్రమ్ । తేన మే దీదిహి తేన త్వాఽఽ
 దధే । అగ్నినాఽగ్నేబ్రహ్మణా । అవశే వ్యానశ్చే సర్వమాయుర్వ్యా-
 నశ్చే ॥ ౨౩ ॥ నర్య ప్రజాం మే గోపాయ । అమృతత్వాయ
 జీవసే । జాతాం జివిష్యమాణాం చ । అమృతే పత్యే
 ప్రతిష్ఠితామ్ । అభర్య పితౄం మే గోపాయ । రసమన్నద్విహాయ
 మే । అదగ్ధాయాఽశీరతనో । అవిషంనః పితౄం కృణు । తగ్గంస్య

ప్రమా^{న్}న^{న్} గోపాయ^{న్} । త్వి^{న్}చా^{న్}న^{న్} మే^{న్} చతు^{న్}ష్పదః ॥ ౨౧ ॥ అష్టా^{న్}శే^{న్}ఘా-
శ్చ^{న్} య^{న్} ఇ^{న్}హ^{న్}గ్న^{న్} । మే^{న్} వై^{న్}శే^{న్}ఘా^{న్} అ^{న్}గ్న^{న్}గా^{న్} । సప్ర^{న్}థ^{న్} ప్ర-
థా^{న్} మే^{న్} గోపాయ^{న్} । మే^{న్} త్త^{న్} స^{న్}భ్యో^{న్}పు^{న్}ర్తా^{న్}పదః । తా^{న్}బు^{న్}ద్ధి^{న్}యా-
వతః^{న్} కు^{న్}రు । సర్వ^{న్}మా^{న్}త్తు^{న్}రు^{న్}పా^{న్}సతా^{న్}మ్ । అ^{న్}హి^{న్} బు^{న్}ద్ధి^{న్}య^{న్} మ-
న్ద్రే^{న్}ం మే^{న్} గోపాయ^{న్} । య^{న్}మృ^{న్}ష^{న్}ణ^{న్} స్త్రీ^{న్}న్ద్ర^{న్}వా^{న్} వీ^{న్}రుః । బు^{న్}ద్ధ^{న్}స్సా^{న్}మా-
వి^{న్} య^{న్}జా^{న్}గం^{న్}షి^{న్} । సా^{న్} హి^{న్} శ్రీ^{న్}ర^{న్}మృ^{న్}తా^{న్}వతా^{న్}మ్ ॥ ౨౨ ॥ చతు^{న్}శ్శి^{న్}ఖ^{న్}ర్దా-
య^{న్}వతి^{న్}స్సు^{న్}పే^{న్}శా^{న్} । ఘృ^{న్}త^{న్}ప్ర^{న్}తి^{న్}క్తా^{న్} భ^{న్}వ^{న్}స^{న్}వ్య^{న్} మ^{న్}ధ్యే^{న్} । మ^{న్}మృ^{న్}ణ^{న్}శ్చ-
మా^{న్}నా^{న్} మ^{న్}నా^{న్}తే^{న్} సో^{న్}ధ^{న్}గా^{న్}య^{న్} । మ^{న్}హ్యం^{న్} భు^{న్}క్త్వ^{న్} య^{న్}జ^{న్}మా^{న్}నాయ^{న్} కా-
మా^{న్} । ఇ^{న్}వై^{న్}వ^{న్} స^{న్}స్త^{న్}తే^{న్} స^{న్}హో^{న్} హో^{న్} అ^{న్}గ్న^{న్}య^{న్} । ప్రా^{న్}ణ-
స^{న్} వా^{న్}చా^{న్} మ^{న్}న^{న్}సా^{న్} వి^{న్}ధ^{న్}ర్తి^{న్} । త్రి^{న్}కో^{న్} మా^{న్} స^{న్}స్త^{న్}మా^{న్}య^{న్}ర్తా^{న్} ప్ర^{న్}హ^{న్}సీ^{న్}త్ ।
జ్యో^{న్}తి^{న్}షా^{న్} హో^{న్} వై^{న్}శ్వా^{న్}న^{న్}తే^{న్}గో^{న్}పతి^{న్}ష్ఠ^{న్} । ప్ర^{న్}జ్ఞ^{న్}ధా^{న్}గ్నీ^{న్}స్వ్య^{న్}క్రా-
మత్^{న్} । వి^{న్}రా^{న్}ట్ఫ^{న్}స్స^{న్}ప్తా^{న్} ప్ర^{న్}జా^{న్}పతే^{న్} । ఊ^{న్}ర్ధ్వా^{న్}ఽఽ^{న్}రో^{న్}హ^{న్}ద్రో^{న్}హి^{న్}ణే^{న్} ।
యో^{న్}స^{న్}ర్త^{న్}గ్నః^{న్} ప్ర^{న్}తి^{న్}ష్ఠి^{న్}తిః ॥ ౨౩ ॥

విశ^{న్}న్తు^{న్} సః^{న్} పు^{న్}హ^{న్}చీ^{న్}ర్వి^{న్}ధ^{న్}మ^{న్} వి^{న్}ధాయ^{న్} య^{న్}తై^{న్}ఽప్ర^{న్}దా^{న్}హ^{న్}య^{న్} బృ-
హ^{న్}తో^{న్} బ్ర^{న్}హ్మ^{న్}గా^{న్} దు^{న్}వ^{న్}స్య^{న్}త^{న్} వి^{న్}శ్వ^{న్}వార^{న్} ఇ^{న్}మ^{న్}మృ^{న్}జ్జ^{న్}తే^{న్} పు^{న్}రో^{న్}గాం^{న్} ప్ర^{న్}హ-
స^{న్}య^{న్}ష్య^{న్}హో^{న్} జ^{న్}న^{న్}ష్య^{న్}తే^{న్}ఽ^{న్}స్తే^{న్} మ^{న్}మ^{న్} మ^{న్}హి^{న్}మా^{న్}నా^{న్} వర్చ^{న్}సై^{న్} ద^{న్}ధ^{న్}ఘ^{న్}స్వ^{న్}ర్గో^{న్}-
భా^{న్} స^{న్}ంబ^{న్}భూ^{న్}వ^{న్}త్తు^{న్}రా^{న్}య^{న్}ర్వా^{న్}న^{న్}శ్చ^{న్} చతు^{న్}ష్ప^{న్}ద^{న్}స్స^{న్}తాం^{న్} ప్ర^{న్}జా^{న్}పతే^{న్}-
ర్వ్య^{న్}చ ॥ ౧ ॥

స^{న్}స్త^{న్}తా^{న్}శ్య^{న్}హ^{న్}ని^{న్} భ^{న్}వ^{న్}న్తి^{న్} । స^{న్}స్త^{న్} వై^{న్} సు^{న్}వ^{న్}గా^{న్} లో^{న్}కా^{న్} । య^{న్}దే-
తా^{న్}శ్య^{న్}హ^{న్}మృ^{న్}త^{న్}య^{న్}న్తి^{న్} । న^{న్}వ^{న్}ద్యై^{న్}వ^{న్} త^{న్}భు^{న్}వ^{న్}ర్గ^{న్}మ^{న్} లో^{న్}కే^{న్}మ^{న్} పు^{న్}రి^{న్}మ^{న్} ప్ర^{న్}తి-

తిష్ఠన్తో యన్తి । అగ్నిష్టోమాః పరస్సామానః కార్యా ఇత్యా-
 మాః । అగ్నిష్టోమసంమితసువర్గోహోక ఇతి । ద్వాదశాగ్నిష్టోమస్య
 స్త్రాతాణి । ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । తత్తన్న సూర్యమ్ ।
 ఉక్త్యా ఏవ పుత్రతాః పరస్సామానః కార్యాః ॥ ౨౮ ॥ కుశన్తో వా
 ఉక్త్యాః । కుశూనామవరుద్ధ్యై । విశ్వేదేదధితా వగ్నిష్టోమాః । ఉక్త్యా-
 స్స పుత్రతాః పరస్సామానః । తేనగ్నిస్తుతా విరాజమధి సుపద్య-
 తే । దేవ చర్వా వతిరిచ్యతే । ఏకయా గౌరతిరిక్తః । ఏకయా ౨౨-
 యుయానః । సువర్గో వై హోకా హ్యోశిః । ఉద్గిష్టా రాట్ ॥ ౨౯ ॥ సువర్గ-
 మేవ తేన హోకమధి యన్తి । యత్సర్వం రాభవరమ్ ।
 తత్సర్వమేవ హావార్యమ్ । బృహద్ద్వితీయే । వైశ్వానరే తృతీయే ।
 వైశ్వానరే చతుర్థే । కాక్షరం పంచమే । రైవతగ్ం షష్ఠే । తమ
 ప్రృథ్వీభ్యో నయన్తి । సప్తనయ ఏతే గ్రహా గృహ్యంతే ॥
 ౩౦ ॥ అతిగ్రాహ్యః పరస్సామసు । ఇమానైవైతైర్హోకాశ్శసం-
 తప్యన్తి । మిథునా ఏతే గ్రహాగృహ్యంతే । అతిగ్రాహ్యః పరస్సా-
 మసు । మిథునమేవ తైర్యశమానా అవరుద్ధతే । బృహత్సప్తమం భవతి ।
 బృహద్దేవ సువర్గో హోకః । బృహతైవ సువర్గం హోకంయన్తి ।
 త్రియస్త్రిగ్ంశినామ సామ । మాధ్యన్దికై పవమానే భవతి ॥ ౩౧ ॥
 త్రయస్త్రిగ్ంశదేవతాః । దైవతా ఏవావరుద్ధతే । నే-
 వా ఇతః పరాశ్చగ్ం సంవత్సర ముక్తయన్తి । వస్తీనం తద్వర్తి-
 పమశ్చవతే । అథ యేమగ్నో ౨ రాగ్నో ముక్తయన్తి । త-

స్తేనగ్ం ప్లవస్తి సమన్వయతే । పఠన్వా అమన్వయన్వాన్వయమ్
యన్తి । యదేవమ్ । యో నా భిన్నా వాచ ప్రజాపతిః । సః
వైవస్వతిః । తను రైవేన్వయ సయన్తి ॥ 32 ॥

కార్య నిరాద్యన్వయన్తి పవమాన భవన్తి ఏకం చ ॥ 32 ॥

సంతతిర్వా ప్రతే గ్రహః । యత్పరస్పరమానః । విమూచాన్వయన్
కీర్త్యమ్ । యథా శాలాన్యై పక్షునీ । ప్రవగ్ం సంవత్సరప్ర
పక్షునీ । యదేవ గృహ్యార్థః । విమూచీ సంవత్సరప్రపక్షునీ
వ్యవస్రగ్ం సమూతామ్ । అర్థిమాన్వయన్తి । యదేవ గృహ్యన్తి ।
యథా శాలాన్యై పక్షునీ మధ్యమం వగ్ం శమభి సమూతాన్వయన్తి ॥ 33 ॥
ప్రవగ్ం సంవత్సరప్ర పక్షునీ దివాకీర్త్యమభి సం రవన్తి ।
నార్థిమాన్వయన్తి । ప్రవగ్ం శమభివర్తన్తి । శుక్రాగ్ని గ్రహ
గృహ్యన్తి । ప్రత్యుత్తర్యై సయన్తాయ । శార్య ప్రదహః ప్రస
రాలభ్యతే । శార్యైతిగ్నిహ్య గృహ్యతే । అహరైవ మాన్వ
సమర్థయన్తి । అథోఅహ్న ప్రవైష జలిహ్రియతే । సప్తేవదహ
రతిగ్నిహ్య గృహ్యన్తి ॥ 34 ॥ సప్తవై శీర్షన్యాః ప్రాగ్నాః ।
అసావాదిత్యశ్శిరః ప్రజానామ్ । శీర్షవన్నెన ప్రజానాం ప్రాగ్నాన్
ధాతి । తస్మాద్దన్త శీర్షవన్నాగ్నాః । ఇన్ద్రో వైత్రగ్ంహ
త్వా । అసురాన్పరాభావ్య । స ఇమాన్ద్రోకాన్వయన్తి । తస్మా
నా ర్థోకానభిజిత అసీత్ । తం నిశ్వక్తౌ భూత్వాన్వయన్తి ।
యదేవ శ్వక్తౌ భూతౌ గృహ్యతే ॥ 35 ॥ మువర్ణవ్య హ్యన్వయన్తి

తుః పృష్ఠం । విక్షర్ణం ప్రస్తాపామమ్ । భాసాఽగ్నిష్టామమ్ । అథ
తాన్ పరాణి । పర్వైర్వై దేవా అద్విత్యగ్ంసువర్గం లోకమపారయమ్ ।
యదపారయమ్ । తద్భూరాగాం పర్వత్వమ్ । ప్రారయన్త్యైవం పరాణి ।
యై వైవం వేద । అథ తాన్ పురాణి । పుర్వైర్వై దేవా అద్విత్యగ్ం
సువర్గం లోకమస్పారయమ్ । యదస్పారయమ్ । తద్భూరాగాగ్ం
పుర్వత్వమ్ । ప్రారయన్త్యైవగ్ం పురాణి । యై వైవం వేద ॥ ౩౯ ॥

స్త్రీ పవమానయోస్సురాణి పశ్య చ ॥ ౪ ॥

అప్రతిష్ఠాం వా వైతే గచ్ఛన్తి । యేషాగ్ం సంవత్సరేనాపై
౭థ । వైకాదశిన్యాప్యతే । వైష్ణవం వామనమాలభన్తే । యజ్ఞే వై
విష్ణుః । యజ్ఞమేవాలభన్తే ప్రతిష్ఠితైః । ఇన్ద్రాగ్ం మాలభన్తే । ఇన్ద్రా
గ్ం వై దేవానామయాతయామానా । యే వైవ దైవజే అయాతయా
మ్ని । తే వైవాలభన్తే ॥ ౪౦ ॥ వైశ్వదేవమాలభన్తే । దేవతా
వైవావరున్ధతే । ద్యావాప్రృథివ్యాం ధేనుమాలభన్తే । ద్యావాపృథి
వ్యా రైవప్రతి తిష్ఠన్తి । వాయువ్యం వత్సమాలభన్తే । వాయురైవభ్యో
యథాఽఽయతనాదైవతా అవరున్ధతే । ఆద్విత్యామవిం వశమాలభన్తే ।
ఇయం వా అదీతిః । అస్యామైవ ప్రతి తిష్ఠన్తి । మైత్రావరుణేమాల
భన్తే ॥ ౪౧ ॥ మిత్రైశ్చైవ యజ్ఞస్య స్వీప్యగ్ం శమయన్తి । వరుణేచ
దుష్పమ్ । ప్రాజాపత్యం తూప్తరం మహావ్రత ఆలభన్తే । ప్రాజాపత్యో
ఽదిద్రావభ్యో గృభ్యతే । అహారైవ దూష్ణా సమర్థయన్తి । అహో

అహృప్తవైషమ్యహీనయతే । అక్షేయమాలభన్తే ప్రతి ప్రజ్ఞాత్మైః ।
 అపైత్యావా ప్రతే పూర్వైర్వాస్తే రవరున్ధతే । యదేతే గుప్తాః
 ప్రతేవ ఆల్పభ్యన్తే । ఉభయేషాం పశూనామవరున్ధ్యైః ॥ ౪౨ ॥ యదతిర్క్తాః
 మేకాన్తశీమాలభన్తే । అప్రియం భార్యవ్యమభ్యతిరిచ్యతే । య-
 ద్వాక్వా ప్రశూ సమస్యాయాః । కసియ ఆయుః కుర్వన్తే । యదేతే
 భాగ్యాగ్రావన్తః ప్రతేవ ఆల్పభ్యన్తే । నాప్రియం భార్యవ్యమభ్యతి-
 రిచ్యతే । న కసియ ఆయుః కుర్వన్తే ॥ ౪౩ ॥

తే ప్రవాలభన్తే మైత్రావక్షునీమాలభన్తే వరున్ధ్యైః ప్రప్త చ ॥ ౪౪ ॥

ప్రజాపతిః ప్రజాస్సన్ధిప్త్యా వైష్ణోఽశయత్ । తం దైవాభూ-

తానాగ్ం తస్య తేజస్సంధృత్య । తేనై నమభిష్యాత్ । మ-
 హానవవర్తతే । తస్మహవ్రతస్య మహావ్రతత్వమ్ । మహ-
 ద్భ్యై తమితే । తస్మహవ్రతస్య మహావ్రతత్వమ్ । మహతో వ్రతమితే ।
 తస్మహవ్రతస్య మహావ్రతత్వమ్ । ప్రజ్ఞువిగ్ంశస్తామో భవతి ॥
 ౪౪ ॥ చతుర్విగ్ంశత్యర్థమాసస్సంవత్సరః । యద్వా ప్రతస్థస్థస్సంవత్స-
 రేఽధి ప్రాజాయతే । తదన్నం పశ్చువిగ్ంశమభవత్ । మధ్యతః క్రియ-
 తే । మధ్యతో హ్యన్నమశీరం ధిసోతి । అథో మధ్యత ప్రవ ప్రజానా-
 మార్గీయతే । అథయద్వా ఇదమస్తతః క్రియతే । తస్మాదుత్తరైః
 ప్రజాస్సపిధన్తే । అస్తతః క్రియతే ప్రజననామైవ । త్రివృచ్ఛిరో
 భవతి ॥ ౪౫ ॥ త్రైధా విహితగ్ంహి శిరః । లోమ ఛవీరస్థి । పరా-
 చా ముపన్తి । తస్మాత్తథస్థిదృగైవ । న మెత్యతోఽను మెత్యతి ।

స కృత్యతోఽను కృత్యతి | కృత్యతోఽన్యథాన్ భవతి | సప్తదశోఽన్యః | తస్మాద్వయాగ్ం స్యన్యతరమథమథి కృత్యావర్తన్తే | అన్యతర-
 తోహి తద్గతీయః క్రియతే || ౪౬ || కృత్యవిగ్ం అత్తా భవతి | త-
 స్మాన్యత్యతః కృత్యా వర్తన్తాః | ఏకవిగ్ం పుచ్ఛమ్ | ద్విపదాసు
 స్తువన్తి ప్రతిష్ఠితైః | సర్వేణానాన్తువన్తి | సర్వేణా హ్యత్యనాన్-
 తస్యన్తి | సహాత్మతన్తి | ఏకేణాముచ్చిగ్ంవన్తి | అత్యన్ హ్య-
 క్తాని బ్రథాని | స వా ఏతేన సర్వః పురుషః || ౪౭ || యదీతథితో
 లామాని దతో నభాః | క్రిమాదః క్రియన్తే | తాన్యేవతేన ప్ర-
 త్యుప్యన్తే | ఓదుమ్బరస్తోన భవతి | ఊర్వాఅన్నముదుమ్బరః |
 ఊర్వా ఏవాన్నాద్యస్యావయవైః | యస్యతల్పసద్యమపభిజత్గ్ం
 స్యాత్ | స దేవానాగ్ం సామ్యత్ | తల్పసద్యమభిజానీతి తల్ప-
 మారుహ్యోద్ధాహేత్ | తల్పసద్యమేవాభిజయతి || ౪౮ || యస్య
 తల్పసద్యమభిజత్గ్ం స్యాత్ | స దేవానాగ్ం సామ్యత్ | తల్ప-
 సద్యం మారాజేషీతి తల్పమారుహ్యోద్ధాహేత్ | స తల్పసద్యం
 పరాజయతే | పైశ్చ శగ్ంసతి | మహా వై పైశ్చ | మహాస ఏవా
 న్నాద్యస్యావయవైః | దేవాసురాసంయత్తా ఆసాః | త ఆదిత్య
 వ్యాయచ్ఛన్తి | తం దేవాస్సమజయన్ || ౪౯ || జాహ్నుగశ్చ క్షూద్ర-
 శ్చ చర్మకశ్చ వ్యాయచ్ఛన్తే | దేవ్యవై వర్ణా బ్రాహ్మణః | అనుర్య-
 క్షూద్రః | ఇమైరాభ్యుర్జితే సుభూతమక్రిన్న్తి త్యన్యతరో బ్రాహ్మ-
 త్ | ఇమ ఉద్వాసీకారిణ ఇమ దుహ్యతమక్రిన్న్తి త్యన్యతరః | య-

చైవైషాం సుక్తతంతూరాధిః । తదన్యత్రోఽభిశ్రీగాతి । యచైవై-
షాం దుష్కృతంయోఽరాధిః । తదన్యత్రోఽపవాన్తి । బ్రాహ్మణా-
స్సం జయతి । అముమైవాదిత్యం భార్యవ్యస్య సంవిష్టవై ॥ ౧౦ ॥

భవతి భవతియితై పురుషో జయత్యజయజ్ఞయత్యేకం చ ॥
ఉద్ధన్యమానం నవైతాన్తి సస్తతిరావిగ్తోఽపహేఽప్రతిష్ఠాం
ప్రజాపతిర్వృత్తమ్ ॥ ౧౧ ॥

ఉద్ధన్యమానగంశోచిష్టశోఽగ్నై సపత్నావతిద్రాహ్మవై-
శ్వదేవమాలభన్తి పశ్చాత్ ॥ ౧౦ ॥ హరిః ఓమ్ ॥

తృతీయప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ దేవాసురాస్సంయత్రా అసా । తే దేవా వి-
జయముప్రయన్తః । అగ్నిషోమయోస్తైజస్విసీప్తనూస్సం స్యదధత ।
ఇదము నో భవిష్యతి । యది నో జైష్యన్తితి । తెనాగ్నిషోమూవసా-
కామరామ్ । తే దేవా విజత్య । అగ్నిషోమూవన్తి చ్చర్చా । తే-
గ్నిమన్వవిష్టన్తృతుషూభస్నమ్ । తస్య విభక్తీభిస్తైజస్విసీప్తనూ-
వారున్ధత ॥ ౧ ॥ తె సామమన్వవిష్టా । తమఘ్నా । తస్య య-
థాఽభిజ్ఞాయం తనూర్వ్యగృహ్లాత । తే గ్రహా అధవా । తన్ద్రా-
హాగాం గ్రహాత్వమ్ । యస్త్యేనం విదుస్తా గ్రహా గృహ్యన్తే । త-
స్య త్వేవ గృహీతాః । నానాఽఽగ్నేయం పునరాధేయే కుర్యాత్ ।
యదనాగ్నేయం పునరాధేయే కుర్యాత్ । వ్యృద్ధమేవ తత్ ॥ ౨ ॥
అనాగ్నేయం వా ప్రతర్కియతే । యథ్సమిధస్తూనావశాన్తిహో